

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrta leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrta leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Op r a v n i š t v o, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Prijateljem in bralcem „Slov. Naroda“.

Od 1. januarja prihodnjega leta 1873 naprej bode „Slovenski Narod“ izhajal kot

DNEVNIK

vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih.

Program mu ostane stari, kakor se ga je držal skozi pet let svojega izhajanja.

Uredništvo in lastništvo bode skrbelo, da list svojemu nálogu kot dnevnik po najboljših močeh zadosti. Prinašal bode torej redno uvodne članke o vseh političnih dnevnikih pitanjih, redne dopise iz vseh slovenskih pokrajin, ter iz politično važnejših slovanskih in neslovanskih mest: iz Zagreba, Belgrada, Prage, Dunaja, Gradca itd. Skrbelo se bode za narodno-gospodarstvene razprave, za obširen politični razgled in kolikor mogoče obširni del domačih in zanimivih novosti. Naznanjale se bodo po dvakrat na teden tržne cene in v posebni opomenici uradni razglasi, javne dražbe, konvokacije itd.

Na dober „Listek“, kateri bode imel reden prostor v našem dnevniku, hočemo posebno pozornost obračati. Za ta predel sta že skoro dovršena dva izvorno-slovenska romana od dveh znanih slovenskih pisateljev: „Ivan Erazem Tatenbah“, historičen roman iz domače zgodovine, in „Naprej“, izviren roman iz današnjega družabnega in političnega življenja Slovencev. S prvim začnemo že z novim letom, ako bode dokončan, kar upamo. Isto tako imamo hranjene povesti, prevedene iz ruskega in češkega, ter so nam posamezni spisi za ta oddelek od najboljših zdanjih slovenskih pisateljev obljubljeni.

Ker bodo potem takem stroški za naš list jako visoko narasli, prosimo v imenu slovenske narodne dnevne literature in našega napredovanja, ne samo, da nam naši dozdanji naročniki tudi na dalje zvesti podporniki ostanejo, temuč vsem prijateljem na črce pokladamo, da naš časopis še bolj razširijo, da nam po vseh krogih novih naročnikov pridobé.

„Slovenski Narod“ velja kot dnevnik:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec	1 gld. 10 kr.
Za četrta leta	3 „ 30 „
Za celo leto	13 „ — „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrta leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrta leta	4 gld.
Za celo leto	16 „

Naročnine se naj pošiljajo administraciji „Slovenskega Naroda“ po poštnih nakaznicah (Postanweisungen).

Lastništvo in uredništvo „Slov. Naroda“.

Nemškutarška pričakovanja od nas.

Vsled tega, ka nijo štirje, sicer ne od nas, temuč od narodnega kluba in njegovega političnega društva v Ljubljani kandidirani poslanci glasovali za adreso in se tako pregrešili proti disciplini v važnih političnih vprašanjih — beremo v nemških novinah dunajskih in graških, čudna politična kolovratenja o naših slovenskih razmerah. Na enkrat beremo, da so ti štirje gospodje „premeteni“ Mladoslavenci, ki imajo stranko za soboj, in „N. fr. Pr.“ jim v listu zadnjega četrta že ustavoverno objetje ponuja, med tem ko se graška „Tagespost“ raduje, da je v narodni stranki odločilen razpor, kateri bode ustavoverno večino osnovati pomagal. Vse to kaže popoln nerazum naših stvari, kakor smo ga v nemških novinah vajeni. Ta nerazum delé, ali vedoma podpirajo nemški dopisniki iz Ljubljane. Vse to bi lahko prezirali, vendar morda nij odveč, da to bedastočo precej zavrremo z resnico.

Mi smo že dostikrat v tem izrekli, da med Slovenci poznamo in pripoznamo samo eno politično stranko in ta je narodna stranka. Ako so v tej stranki različne barve, ako je en del konservativnejši drugi naprednejši, ako se v poedinih vprašanjih, ki se ne tičejo najvažnejših točk narodnega programa, tudi pri nas obistinuje nekoliko stari rék: „quot capita tot census“ — to je naravno in se nahaja pri vseh strankah tega sveta. Naziv „mladoslovenske“ in „staroslovenske“ stranke smo mi v resnih razpravljanih vedno odbijali in ga bodemo. Ako so ga protivni organi nadevali onemu delu narodne stranke, kateri zastopati imamo mi čast, slobodno jim bilo, saj se prepovedati ne dá. Ako pa zdaj one štiri z istim nazivom „časte“ in se v nadeji zibljejo, da bode ali da hoče po nas zastopana stranka jih podpirati, če bi še dalje na tem potu ostali, jako se motijo.

Sicer je vsacemu človeku nemogoče zabraniti, da odstopi od stranke, ali vedeti je treba,

da vsak, ki se je ali bi se pri nas od narodne zastave ločil, je sam, brez stranke, in niti ena niti štiri osebe ne store še, da bi ustavaki večino dobili ali sploh kaj profitirali pri nas. Proti nemški in vladni nasilnosti in za slovenske ter federalistične namene se more naša občna delavnost samo pomnožiti in zložiti.

Deželni zbori.

Goriški deženi zbor.

(Izv. por.)

(9. seja 5. dec.) Poslanec dr. Deperis stavi v odborovem imenu nujni predlog, naj zbor sklene: Deželni odbor je pooblaščen, da podaljša najemno pogodbo sè sedanjim vodjem italijanskega oddelka tukajšnje kmetijske šole, ali ga sprejme v stalno službo, ter mu nakaže ona plačila, katera je določil deželni zbor v seji 6. oktobra 1871 in kolikor še treba, da se dopolni znesek 2500 gld., katerega dobiva dozdej. — Proti nujnosti govorijo poslanci: dr. Lavrič, Doljak in

dr. Manrovich; prvi predloga, naj se izroči ta zadeva posebnemu odseku 5 udov, kateri naj bo o tem poročal v prihodnji seji. — Vladni zastopnik opazuje v imenu vlade, da je definitivno imenovanje profesorja Angelo Monà odvisno od tega, ali si pridobi avstrijsko državljanstvo ali ne.

Dr. Deperis zagovarja nujnost odborovega predloga s tem, da se ponujajo izvrstnemu profesorju drugod stalne službe in da mora uže jutri odgovoriti na eno dotičnih ponudeb; in kar se tiče opazke vladnega zastopnika, da se bo po vsakem načinu za to skrbelo, da dobi gosp. Monà poprej avstrijsko državljanstvo, predno se mu podeli služba.

Dr. Lavričev predlog ostane v manjšini in obvelja odborov.

O prvi točki dnevnega reda se potrди račun za l. 1871. zaloga odveznih zaostankov od l. 1848.

O drugi točki bere poslanec Gorjup poročilo finančnega odseka o proračunu deželnega zaloga za l. 1873., ki se potrди s temi-le končnimi štev. Dohodki deželnega zaloga za leto 1873. so določeni v skupnem znesku 86.380 gl., stroški pa v skupnem znesku 151.624 gl. Da se založi premanjkljaj 52.244 gl. se bo tirjala 15 odstotna doklada k izravnim davkom brez vojsknh priklad. — Ker obsega ta predlog deželno postavo, se potrди tudi v zadnjem branji.

Dr. Deperis poročča v imenu dotičnega odseka o spomenici zastran predilske železnice, bere dotično peticijo, katero je sestavil odsek in predloga, naj zbor sklene: 1. Deželnemu odboru je naročeno, da predloži peticijo predsedništvu ministrskega sveta, in 2. pooblašča se dež. odbor, da potrosi iz dež. zaloga 5000 gl. za stroške nadaljnjega preiskavanja v namen, da se dokaže, da gre v vsakem oziru prednost predilski črti. Predloga se sprejmeta enoglasno.

Dr. Pajer bere odborovo poročilo zastran zemljevida goriške dežele, katerega je ponudil deželi gosp. nadučitelj Vodopivec in predloga: „Deželni odbor naj se pooblasti, da plača iz deželnega zaloga potreben znesek za tiskanje 1000 eksemplarov omenjenega zemljevida; ti naj se razdelé potem zastonj šolam in občinskim uradom; gosp. Vodopivcu naj se pa dovoli za to delo 300 gl. nagrade.“

Dr. Lavrič pravi, da je zapazil v tem zemljevidu nekatere nenatančnosti in pomanjkljivosti in zato predloga, naj ga dá deželni odbor še enkrat pregledati in popraviti, preden se bode tiskal.

Poslanec Dottori pa nasvetuje, naj se ob odborovem predlogu prestopi na dnevni red. Ta predlog ostane v manjšini. Poslanec Lavrič pa, katerega je zagotovil poročevalec, da se odborove

namere popolnoma strinjajo z njegovim predlogom odstopi od svojega predloga, in na to obvelja, kar je odbor predložil, z večino glasov.

Po predlogu peticijskega odseka (poročevalec dr. Žigon) se naroči deželnemu odboru, da predloži peticijo bovske občine za novo zemljiščno-odvezno obravnavo zastran tamkajšnjih erarskih gozdov, veleslavni vladi, da preskrbi o tej zadevi, česar treba. — Bernardelli poročča o prošnji medejskega županstva za denarno pomoč, s katero bi zvršila neka potrebna dela, da se zavaruje prehod čez potoka Idrijo (Judri) in Torre. —

Po dotičnem predlogu je pooblaščen deželni odbor, da sme plačati medejski občini pomoč do zneska 987 gl., ako se prepriča, da so nasvetovana dela zares potrebna. — Reši se več prošenj in seja se konča.

(Zadnja seja 6. decembra.) Vladni zastopnik bere odgovor na interpelacijo dr. Lavriča in tovarišev zastran narodnostne postave, ki se glasi: „Pooblaščen sem izreči, da vlada ne more spoznati potrebe narodnostne postave za goriško in gradiščansko grofijo zato, ker sedanje postave in ustanovitve jemljejo kolikor je mogoče ozira na dotične ljudske potrebe.“

Poslanec Winkler poročča o postavi, po kateri naj bi se na suho deli močvirji med Koboridom in Staroselom. Postava se potrди „en bloc“ in tudi v zadnjem branji.

O 2. in 3. točki se potrđijo računi zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1871 in deželnega zaloga za l. 1869, 1870 in 1871. (Poročevalec Candussi.)

4. točka, to je uredba plač deželnih uradnikov, se je razpravljala v skrivni seji.

Prošnja Werdenberskega zemenišča, da bi se oprostil zalog werdenberskih štipendijev plačevanja oskrbništenih stroškov, se je odbilo.

K tej točki predloga Dottori dostavek: „Deželnemu odboru je naročeno, naj bi se marljivo za to potezal, da se bodo podeljevali werdenberski štipendiji blizo v enaki meri dijakom obeh narodnosti.“ Po kratki razpravi se sprejme ta predlog z večino glasov.

O prošnji mnogih občin za nekatere prena-redbe v novih šolskih postavah poročča dr. Lavrič in sprejmeta se brez ugovora ta-le predloga: I. Nalaga se deželnemu odboru, da ima vse nove postave za ljudske šole, veljavne v tej grofiji, temeljito pregledati in pozvedeti, kakih, posebno kakih denarnih sprememb, želijo in nasvetujejo o njih županije in šolski zastopi, pa drugi izvedenci, da imajo potem predložiti načrt dotičnih sprememb deželnemu zboru že v prihodnji sesiji. II. Deželni odbor ima to nalogo naznaniti šolskim zastopom z vabilom, naj do prihodnjih sprememb omenjenih

postav nehalo imenovati ravnatelje in nadučitelje po deželi.

Dr. Maurovich predloga, naj ima tudi goriško mestno starešinstvo svojega zastopnika v mestnem starešinstvu. Po kratkem besedovanji med poslanci, Goriup, Pajer in Dottori, vzame predlog nazaj z opazko, da bi se vendar dež. odbor pretresovaje šolske postave oziral tudi na željo izraženo v njegovem predlogu.

O 7. točki se potrđi odborov sklep, s katerim je pripustil uradu tukajšnje c. k. kmetijske družbe 2 sobi v deželni palači.

Občinam St. Petru pri Soči, Pierisu Turjaku, Ronkam in Foljanu se dovoli 1000 gld. pomoči, da jo razdeli med tamkajšnje revne prebivalce.

Podvzetnikoma Iv. Stechina in J. A. Thomanu se je dovolila nagrada 1200 gl., ker sta pri popravljani deželne gluhomemice v Gorice nekda izgubila 6000 gld.

Po toči poškodovanim, revnim prebivalcem v Vertovinu se je dovolila pomoč 400 gld.

Prošnja cest. odbora korminskega, da bi se mu dovolila denarna pomoč za popravljanje brčanskega mosta na italijanski meji se nij uslišala.

Prošnja oglejske občine, da bi se sklenila dež. postava, po kateri bi se razdelili stroški za občinskega zdravnika in župnikova letna bira med občinarje, se zavrže.

Peticija občine Renče za podporo iz deželnega zaloga, da bi popravila tamkajšnji most črez Vipavo, se zavrne.

Cestnemu odboru ajdovskemu se tudi ne dovoli denarna pomoč za predelanje kosa skladovne ceste od Rihemberga proti Komenu.

Gledé prošnje rihenberske in drugih županij, da bi se uvrstila cestna črta po bramški dolini med skladovne se naroči deželnemu odboru, naj si preskrbi o tej zadevi natančna pojasnila in naj poročča v prihodnji sesiji

Prošnja kmetijske družbe, da bi se ustanovilo nekoliko štipendijev za dijake na gozdnarskih in kmetijskih akademijah, se zavrne.

Antonu Tožbarju iz Trente se dovoli denarna pomoč 80 gld., da si more preskrbeti umetno čeljust. Lani mu je namreč pravo čeljust in jezik odgriznil medved na lovu.

Politični razgled.

Minister financij je v rajhsratu izročil račun državnih potroškov za leto 1871 in proračun za 1873 z naslednjim razlaganjem: budget za 1873 kaže povišanje potroškov za 25 1/2 milijonov vsled večjega poplačanja dolgov, večjih subvencij in industrijelnih podvzetij, povišanja plače državnih uradnikov in služabnikov, potem vsled

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Prvo posojilo z dobitki je bilo oznanjeno 1864. l. Vlada je tu stopila na trg kot konkurent z rusko obrtnijo v iskanji kapitala in sicer s prav vabljivimi ponudbami 5% in kapitalistom še premije od 20—50% in okolo 1,200.000 r. letnih dobitkov. Se vé da so ves svoboden denar vtekli v to operacijo, in vendar ne gledé na to, da je podpisano bilo veliko črez naznanjeni znesek posojila, in da so pogoji bili prav dobri, je realizacija posojila bila vendar prav težavna, in se je dovršila le s pomočjo državne banke. Pri podpisu so dovolili razdeljenje vplačevanja, in državna banka se je zavezala prejematí nove bilete kot zalogo z malim ponižanjem, torej so nekateri plačevali del biletov, zalagali jih v banki, potem plačevali drugi itd. Zavoljo tega podpiranja prvega posojila je državni blagajnici in posebno za strojenje železnice ostalo malo in iz računa državne

kontrole vidimo, da je znesek iz prvega posojila z dobitki porabljen od banke 1865. l. na železnice, 26 milj. r., bil povrnen iz zneskov drugega posojila. Ker torej glavni namen te operacije nij bil dosežen, in je kurz biletov z dobitki se povišal, je ministerstvo financiev pristopilo k drugemu posojilu. Pogoji so bili isti, izmenjena je bila le zistema realizacije: v državni banki se je pričela stalna prodaja biletov po kurzu 105 r., pa morda se je realizacija delala tudi po bolj visokem kurzu. Iz treh računov državne kontrole za 1866., 67. in 68. l. se vidi, da je ta leta bilo odšteto iz 2. posojila z dobitki za prestrojenje železnic črez 66 milj. r. in da je državna blagajnica iz teh denarjev (2. posojila) 1868. l. posodila si črez 54 milj. r. za podkrepljenje svojih blagajnic.

Nasledki 2. posojila so bili za državno banko isti ko prvega: posojila pod zalog državnih listin so se povišala eno leto do 25 1/2 m. r., vkladí pa so se zmanjšali v banki do 21 m. r., v filialah pa so se povišali do 8 m. r. Iz tega se da skleniti, da je banka pomagala realizaciji, se ve da le nekaj časa. Razvivša se od tú spekulacija s temi biletí in igra na borzi, ki je tú še le dobila trdno osnovo, ste pomagali državni banki; mnogi iz pr-

vih kupcev teh biletov so raji prodali jih na borzi, ko pustili v banki kot zalog, zakaj še v prvi polovici 1867. l. posojila pod zalog državnega papirja iz banke padajo do 7 milj., na konci pa do 15. Želja hitrega obogatjenja je vse občestvo zeló prijela, ker so v provinciji te bilete zahtevali ne gledé na nikake cene.

Obe posojili ste imeli namen dati banki sredstva razširiti svojo delavnost na korist obrtnijstva. Iz računov banke in njenih filial se vidi, da so 1. januarja 1867. l. posojila pod vštév menjic in pod zalog blaga in akciij dohodile do 15 m. r., t. j. da so se povišale med letom na 15 m. Pa to število se je 1867. l. bistro ponižalo. 1868. l. je ostalo le 42 m. tako da so posojila od 1. januarja 1865. l. povišale se le na 9 m. Tu je vsa pomoč, ki jo je dala banka obrtniji, ne gledé na to, da je banka v dveh letih dobila od vlade povračila za prejšnja posojila, zunaj 82 m. iz prvega posojila, še 44 m. tako da je od prejšnjega vladnega dolga 140 m. na konci 1867. l. ostalo le 14 m. Sama misel pomagati obrtniji z notranjim posojilom je bila nekoliko čudna: vzeli so kapital obrtstvu, da bi ga mu zopet posodili. Tako premikanje kapitalov se ne dela brez izgub. Denarjev

višjega upotrebovanja stroškov za razna ministerstva, k temu pridejo še stroški za svetovno razstavo. Dohodki za 1873 so skoraj za 19 milijonov više nastavljeni. Opravičuje se to zaradi rastočih dohodkov v davkih. Ker je finančni uspeh leta 1872 zadostoval, nij bilo treba, da bi bil državni zbor izredna sredstva, na primer rentne predaje, upotreboval. To ostane za leto 1873. Ostanek od 1872. l. se nij vzela za budget 1873. l., ampak pridržan je trgovini, ki je vsled burnega delovanja borze jako v sili. Čeravno mora 25 milj. ostati za poplačanje velikih zahtev prvega četrtletja 1873, more se tudi razen teh 21 milj. iz čistega ostanka za zahteve 1873 porabiti, tako da — ako se kake nenadane zgrade ne pripetijo — 3½ milj. preostanka za leto 1874 ostane. Oziroma na račun 1871. l. poudarja minister financ, da je tedaj ostalo 26 milj., kar se pripisuje le zvišanim davkom, kateri so se od 1868. l. za 16% povišali. Mogoče je torej, pravi, po varčnosti in po davkovski reformi, katera ne meri na povišanje, ampak na enakomerno razdelitev davkov, pričakovati končno bilanco v državnem gospodarstvu.

Poljski časopisi zmirom odločneje pišejo proti volilni reformi. „Gaz. Narodova“ pravi: „Namenjena volilna reforma je proskripcija, katere bi se najbolj krvavi konvent ne imel sramovati. To nij več upor, to je prava plemenska borba, nasilen napad na Slované. In vso to strašno intrigo vodi Bismarck, smrtni sovražnik vseh Slovanov.“

Na Poznanskem Bismarck Poljake sistematično zatirava. V novejšem času je izšla naredba, da se ima tudi krščanski nauk v nižjih razredih učiti samo po nemški, ne po polski kakor dozdaj.

Iz Belgrada se češkemu „Pokroku“ piše o hrvatski brošuri, ki se tam tiska in bode posvetila intrige magjaronov in Magjarov proti Hrvatom. V tej brošuri je tudi dokazano, da so se Deak in njegovi privrženci zavratno in nevičesko obnašali v politiki.

Izjava francoskih republikanskih poslancev na narod francoski, v kateri pričajo, da z zdanjo večino na Francoskem nij mogoče vladati torej se ima narodna skupščina razpustiti in druga voliti, — pritirala je stvari do nove krize na Francoskem. Zadnje soboto so bile na dnevnem redu peticije naroda za razpust skupščine. Republikanska in monarhična stranka ste se ta dan ostro trčili. Thiersa ta dan nij bilo v zbornico. Od strani republikancev sta govorila Gambetta in Louis Blanc za razpust; proti so govorili Audiffret, Raul, Duval. Minister Dufaure je izrekel, da bode zbornica sama določila kedaj se razide. Tačas bosta zbornica in predsednik ob enem zginila. S tem so bili monarhisti potolaženi; sklenili so ta govor Du-

faurov po vsem Francoskem nabiti in sprejeli dnevni red z 490 glasovi proti 201.

Razne stvari.

* (Kranjsko-slovenski državni poslanci nijso še šli na Dunaj in — kakor čujemo — ne pojdejo v rajhsrat, s čemer se ve da smo popolnem zadovoljni.

* (Slovensko gledališče) tako lepo napreduje, da smemo po vsem zadovoljni biti. Zadnje nedeljo je dajalo dramatično društvo igro „umetnost in narava.“ Aurora, klasično izobrazena hči grofinje Lilienfeldske pride do čudne misli s svojo hišino Polikseno ulogi zaméniti in kot hišina pričakovati namenjenega si ženina kapitana grofa Borna, ter ga očarati samo s svojo visoko omiko. A to početje nema zaželenega učinka, temuč srce grofovo se odvrne od narejene nenaravne „omike,“ tudi potem ko zamembo spozna, ter se oklene naravne, nespačeno dobrosrčne Poliksene. To dejanje, iz njega rastoči konflikti in precej dobro razpeljani značaji, — daje dobro ficejšo veselo igro, katero so naši vrli predstavljači umetniško igrali. Gospa Valenta-Brusova je igrala naivno in živo Polikseno tako naravno in ljubeznjivo, kakor nam kaj boljšega ne more vsako gledališče ponuditi. Gospodičini Podkrajškova (grofinja) in Jamnikova (Aurora) sti svoji ne leški nalogi vseskozi povoljno rešili. Ravno tako pridno so igrali gospodje: Noli (husar), Kocelj (oskrbnik) in Šmid. Gospodu Juvančiču (grof Born) pak manjka jezika in gibčnosti za take večje role. — Naj naši dramatik gledajo, da bodo zmerom tako napredovali in zvesto ustrezali pričakovanjem, ki jih do njih stavljati smemo. Talenta jim ne manjka, to vidimo, in izpodbuje od strani našega občinstva tudi ne, ker gledališče je bilo včeraj zopet prepolno in s priznavno pohvalo poslušalci nijso bili štedljivi.

* (Novomeška mestna občina) je te dni poslala že prej skleneno zaupnico grofu Hohenwartu. Glasi se: „Njegovi prevzvišenosti Visokorodnemu gospodu Karlu grofu Hohenwartu c. kr. tajnemu svetniku, bivšemu ministerstva predsedniku itd. itd. — Vaša prevzvišenost! Slavni gospod grof! Slovenskega naroda navada je ta, da poslavlja svoje zaslužene možake. — Kakor ves slovenski svet, tako se tudi rada ozira naša mala dežela Kranjska na svoje slavne rojake, zlasti, če kdo njenih sinov stopi na javno delovanje za celo državo. — Veselja ginjena bila je tudi mestna srenja Novomeška, dolenje Kranjske, slišati, da je Njih c. kr. Veličanstvo blagovolilo Vašo prevzvišenost za predsednika ministerstva poklicati in izvoliti za ministra notranjih zadev cislajtanske monarhije; radostno je gledala na delovanje Vaše prevzvišenosti, nadja se bla-

goplodnega vspeha za državo sploh, in posebno za našo Kranjsko kronovino, ker je Vaša prevzvišenost, stoječa nad strankami, nastopila vladno sistemo, katera je dajala up, da bode po večletnih borbah ustregla pravičnim željam vseh narodov naše monarhije, ter je izbujala nado, da bodo po duševnih in fizičnih zmožnostih vsi pristopili in pomagali h krepilnemu prestrojenju blage nam monarhije. — Če tudi so se okoliščine drugači zasuknile, ter nam nado prekrhnilo, pri vsem tem vendar čuti se mestna srenja Novomeška navdušena Vašega blagega delovanja, istiniskega avstrijskega, zasluge polnega tako, da njen zastop ne more si kaj, da ne bi občno hvalilno priznaval vsega tega, ter proslavljal s tem, kar mu pristojta po pravu in postavi. — V skupnem zboru dne 25. novembra 1871 izvolil je Vašo prevzvišenost častnega mestjana Novomeškega. V oznanilo tega izročja Vaši prevzvišenosti nazočo diplomu z iskrenim spoštovanjem podpisano predstojništvo kot organ mestne srenje. — D. kn. mestna srenja v Novomestu na Kranjskem dne 25. januarja 1872.“ — (Diploma je krasno vezana pri knjigovezu g. Miheljaču v Ljubljani. Ur.)

* (Prvi zbor slovanskih pedagogov) bode prihodnje leto na Dunaji o velikih šolskih počitnicah. Ta misel se je resnobno obravnavati začela že pri prvi skupščini učiteljev v Zagrebu l. 1871 in se je končno sklenila letos pri občnej skupščini vseh slovanskih učiteljev v Ljubljani. Ta prvi zbor slovanskih pedagogov bode imel nalogo, da ustanovi večjo edinost med slovanskimi pedagogi, kakor je doehmal bila. V začasni odbor omenjenega zbora voljeni so izmed naših slovanskih učiteljev: Gosp. And. Praprotnik, Iv. Tomšič, Jan. Lapajne in F. Stegnar. — Čujemo, da bodo dunajski nemški učitelji z veseljem sprejeli svoje slovanske brate na šolskem polji. Tudi mi želimo prvemu zboru slovanskih pedagogov najboljši uspeh.

* (Od Adrije) se piše z naslovom „Slovanje v Primorji“ praški „Politiki“ med drugim tako-le: „V celem avstrijskem Primorji, z Dalmacijo vred stojita si dva elementa sovražno nasproti — slovanski in italijanski. Večina prebivalcev v teh primorskih krajinah so Slovani. O njih pravi francoski general Jurien de la Gravière v enem svojih spisov: „Osoda srbskega plemena je zabraniti, da adrijansko morje ne postane zaperto jezero. Na bojišči pri Visu se nij nemško pa italijansko brodovje bojevalo; temuč „Slovane se bili, kateri so še enkrat Genovane premagali.“ Ta izrek naj bi si Avstrija zapomnila. Naj se nam Italija še tako prijazna dela, vedno bode ona gledala jadransko morje, kot Italijansko jezero, zapreti, in zoper to se ima ustavljati slovanski element v naših primorskih krajinah. Le Slovani

ležečih v skrinjah tu nijso izvabili, ker to more samo razvitije človeka, posredništvo med ponudbo in željo kapitalov pa se častno dela veliko bolje od vladne inicijative. Iz 220 m. r., dobitih od realizacije dveh posojil, se je porabilo na železnice 66 m., vse drugo nikakor nij bilo porabljeno na pomoč obrtniji a na poddržanje slabega stanja državne banke in na navadne državne potrebe.

Tudi državna blagajnica pač nij imela dobička od teh posojil: s procenti, premijo, dobitki in pogašenjem kapitala skupaj je vlada zavezala se na 60 let vsako leto plačevati več ko 6.6%. Obrtnija bi po zunajnem posojilu ne bila izgubila kapitalov, vtaknenih v notranja posojila in vsled povišanja kurza biletov dobitih po borzinih igralcih. Državna banka še sedaj stoji na slabih nogah kljub velikim žrtvam državne blagajnice. Dobička ima malo, ali vsaj ne toliko kolikor bi ga mogla imeti obračaje na leto sè sumami od 230—240 m. r. Po bilanci 1870. l. je banka imela dobiček le od del z državno blagajnico, dobiček fiktiven, ker so sami kapitali lastina blagajnice. Seštevši te zneske, ki jih banka ima izplačevati po zahtevanju, vidimo, da po bilanci 16. nov.

1870. l. so znašali okolo 166 m.; med tem ko so zneski, na katere se je banka smela zanašati v teku 9 mesecev, znašali le 35 m. r. Iz tega se vidi, da banka morda še 1/5 nij imela tega, kar je bila zavezana plačevati, in treba je le male krize, in banka bi ne mogla izpolniti svojih dolžnosti. Ne davno je kamsko-volžska banka naznanila, da plačuje po tekočem računu 5%; državna toliko plačevati le more, in vrjetno je, da bo ta banka in druge privlekla k sebi vse zneske po tekočem računu, in to bi bil bankrot za državno banko.

Iz vsega tega je jasno, da se v Rusiji k državnemu dolgu imajo prištevati tudi dolgovi državne banke, in da oboji skupaj kažejo pravi znesek dolga, ki je bil 1870 l. sledeči:

a) notrajnih in zunajnih dolgov 1870. l. po letni plači procentov in dela kapitala	1320 m. r.
b) kreditnih biletov (papirnatih rublj.)	715.8 " "
c) petprocentni bileti državne banke	241.2 " "
d) vkladu banke in prejšnjih kreditnih ustanov	67.3 " "
e) tekoči račun banke	54.6 " "
f) prevodni listi in telegrame	41.5 " "

g) dolgovi banke filialam	34.6 m. r.
h) procenti in prehodni zneski	26.4 " "
	2501.4 m. r.

Če se sme verjeti Kolbe, ki je 1861. l. državni dolg preračunal na 1800 m. r., bi bil narasel v mirni čas desetih let več ko na 700 m. r. Če se pa odšteje ves resnični imetek banke: menjalni fond, papirnatu rublji, procentne bankine listine in njena posojila, ostane 342 m., znesek, na kateri se je brez dvombe povišal državni dolg v desetih letih. Pa banka je imela 162 m. r. posojil, ki ne morejo biti realizirani pred 30 leti, od katerih dobiva le 4%, plača je pa 5%, tako da bo v 30 letih ves ta znesek stajal na ta 1%, in da se torej teh 162 m. r. kot imetek bankin šteti ne sme. Po tem je imela banka 149 m. menjalnega fonda, ki bi imel biti za zavarovanje 715 m. r. papirja. Ta znesek 149 m. se ima prišteti k dolgu, ker je bil že 1860. l. Torej resnični imetek bankin 162 + 149 = 358 = 47 m. r., in če se odšteje od 700 m. ostane 653 m., ki se po vsej pravici sme vzeti za znesek povišanega dolga v 10 letih.

(Dalje prihodnjič.)

od Predil-a do Kotora so naravno branišče Avstrijske proti navalu italijanskega plemena. Tržaško mestno svetovalstvo si na vso moč prizadeva, slovenske prebivalce poitalijaniti, in v geografičnih učnih knjigah italijanskega kraljestva smatrajo Goriško, Ilirijo in Dalmatinsko kot italijanske dežele, ki za zdaj k Avstriji spadajo. Slovenski teritorij pri Trstu, ki šteje nad 20.000 prebivalcev zastopa v mestnem svetu samo 5 soudov proti 48 mestnim! Kako morejo oni zahtevam okolice veljavo pridobiti!

* (Okrajna založnica v Ljutomeru) tako napreduje, da si je s podpiranjem vseh, ki so v denarnih zadregah, naj si bodo te ali te politične barve, pridobila hvaležno priznanje tudi slovenskih nasprotnikov. S tem se je v tem trgu, ki je še bil dosti nemškutarsk, veliko storilo za slovensko stvar.

* (Iz Gorice) se piše v „Triester Ztg.“ dolgo lamentacija, da sti slovanska in laška stranka zavezali se proti germanizmu. „Velike vspehe je slovanska propaganda dosegla“ — pravi dopisnik — „z osnovanjem ljudskih šol, ki segajo od Solkana do Kobarida in so prave podružnice panslavizma (joj! Ur.), ker se nemščina v njih izriva in ima duhovenstvo pretežen vpliv.“

* (Vabilo k dobrodelni besedi) v Kranji v nedeljo 22. decembra 1872. Začetek ob 8. uri zvečer. Program: „Telegram“, vesela igra v enem dejanju. — Po igri tombola. — Vstopnina 50 kr. za osobo. Vsaka obilnejša vstopnina pa se gleda na blagi namen — iz dohodkov preskrbeti zimsko obleko tukajšnjim učencem in učenkam — hvaležno sprejme. — V Kranji dné 12. decembra 1872. Čitalnični odbor.

* (Iz Amerike) piše slovensk misijonar goriškemu „Glasu“ med drugim: „V družbi z enim mladim tovarišem in misijonarjem sem odrinil iz Rio de Janeiro-a 10. junija 1872. Potovala sva ves čas le jezdeč in tako sem došel komaj 13. septembra v Filadelfijo in drugi dan 16. odpotoval dalje v neizmerne gozdove Mukuryskih divjakov, ki se dele v različne rodove, govoreče nek poseben, čist goltansk in nosljajoč jezik. Nekateri med njimi so bolj, drugi menj omikani; zadnji pa so grozovitejši in še bolj divjaški kot sami grozni tigri, ki nas obdajajo. — Moje stanje je potem takem zelo osodepolno in nevarno; od cerkve in vlade sem imenovan za voditelja novi veliki vasi ali prav za

prav majhenemu mestu, ki se ima sezidati sred Indijanov, katere bi imel z božjo pomočjo pridobiti cerkvi in državi, delo, ki se ima posvetiti Mariji. V srce se mi ti reveži smilijo. Že prvi dan, 16. septembra, obdalo me je kakih 60 do 80 Indijanov, nekoliko bolj krotkih od drugih, vendar nagih in gozdnih sinov — paganov, ki se, enkrat s potrebnim preskrbljeni, lože morejo pridobiti cerkvi in državi. Zaupati pa jim vendar nej od hipa do hipa, in naše življenje je vsak trenotek v očitni nevarnosti. Pri vsem tem pa so, enkrat pridobljeni, tisočkrat boljši in zvestejši od nekterih denašnjih kristjanov. — V Mukuryskem okraju v obširnosti še enkrat tolikem kot je Goriška škofija, prebiva, kakor se nam trdi, najmanj 4000 divjakov različnih rodov in ako se nam posreči, da jih 3000 pridobimo, doseže se namen; Bogu je vse mogoče. — Pot me je zdelala, in vročina, ki je zdaj nastopila, namnožila je ture po životu, posebno po nogah.“

* (Ljubljanska čitalnica) vabi k plesalnim vajam v čitalnični dvorani, za katere so odločeni sledeči dnevi: I. vaja v saboto 14. dec. ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer; II. vaja v sredo 17. dec. ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer; III. vaja v nedeljo 22. dec. ob 5. uri zvečer; IV. vaja v saboto 28. dec. ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer. — Pristop k plesalnim vajam je dovoljen samo udom Čitalnice, ako želi kak neud pristopiti, naj se oglasi pri ravnateljih plesalnih vaj gg. Juvaničič-u ali Jeločnik-u. — Uljudno vabi čitalnični odbor svoje ude z dostavkom, naj se v mnogem številu vseh vaj udeležé, sicer ne bode mogoče se „Kolo“ dobro naučiti.

„(Iz Bosne) pišejo „Bunjevačke i Šokačke Novine“: „Prije njekoliko godinah dojde iz Srbije u Sarajevo jedan kaludjer imenom Lukijan, koji si bijaše začeo u pameti: da u čovjeka neima „duše;“ nego sapa kao u živine nerazložite. Ristjani to čuvši: predadu ga jednom katoličkom svešteniku: da bi ga on uvjerio: o „duši“. Ovaj sveštenik, uvjeri ga: da čovjek ima dušu i da je duša neumrlj duh. Tad ga primi Sarajevski vladika sebi za tajnika. Njekoliko vremena bivši tajnikom istog vladike. Kroz kratko vreme dobije župu u njekom mjestu; nu, nemogavši na župi obstati, povrati se natrag u Sarajevo, pak začne u pameti: da se poturči. Ristjani to čuvši, nadare ga učiteljstvom iz „vjero-nauka“ mladeži, pokazavši mu dobru plaću, samo nebi li kako obstao u vjeri; ali duh njegov nemogaše mjerovati, nego

opet otijde na sud turski i kaza na sudu: da ima želju biti Turčinom. — Poklem on izgovori ove rieči; zapazita ga vezir: Dobro, kad postaneš Turčinom, šta ćeš raditi? mi novacah nedajemo, niti ćemo dati. Lukijan mu odgovori: Vjera mi je omilila turska, pak sve da ću konje tjerati, ja ću biti zadovoljan. Ovako odgovorivši: poturci se i obrezova po turskom zakonu.“

Poslano.

Ker se seje odsekov ne vrše pod pečatom tajnosti in molčanja, razgovarjal sem se o predmetu slov. paralelk zvečer v čitalniški krčmi v društvu, kateremu je glavni vrednik „Slov. Naroda“ prisustvoval. Ker me slavno vredništvo „Sl. Naroda“ v zadnjem listu naravnost izpozivlja, da naj se o tem predmetu tudi v listu samem izjavim, storim to drage volje v kratkem. Torej ad rem: Zadnji teden letoš. zasedanja so prišle v predzadnji seji odseka za pregledovanje poročila dež. odbora slov. paralelke v razgovor. Debata, katere smo se udeležili gosp. Luka Svetec, baron Abfaltrern in jaz, je bila jako živahna in čez dobre pol ure trajajoča. Gosp. Luka Svetec je bil pri tej priliki tako jezen in razkačen proti mojemu predlogu „o nadaljevanji slov. paralelke do najvišjega razreda vseh srednjih šol na Kranjskem“, da se ne spominjam, ka bi bil katerikrat tacega gosp. L. Svetca videl. Ko je po končani debati moj predlog na glasovanje prišel, glasovala sva zanj gosp. fajmošter Tavčar in jaz, proti mojemu predlogu so glasovali gospodje: baron Abfaltrern, Franc Rudež in L. Svetec, torej je predlog padel. Seji je predsedoval gospod P. Kozler. — Ako je treba, pripravljen sem še natančneja pojasnila o tem zanimivi debati dati.

Dr. V. Zarnik.

Hiša na prodaj

v Ljubljani, v Karlovškem predmestju v „pasji ulici“, hišna številka 29, novo zidana, še 9 let davka prosta hiša z enim nadstropjem, z vrtom in dvoriščem. — Kdor to hišo kupiti želi, naj se oglasi pri podpisanemu.

Posestnik

Franjo Zajc,

podobar v Ljubljani.

(248—2)

Do sedaj nepreseženo!
Ces. in kralj. izključ. privileg.
pravo **DORSCH** očiščeno

olje iz ribje masti

o d

Viljema Maager-ja na Dunaji.

Od prvih medicinskih avtoritet preiskano, priporočeno in zapisano kot najčistejše, najboljšo, najnaravnejše in priznato nauspešniše zdravilo za **bolezni v prsih in plućah**, za škrofule, lišaj, gnojne bolečine, izpuške na koži, otekle bezgalke, slabotnost itd. se dobi pravo — steklenica à 1 gld. — ali v moji fabriški zalogi: **Dunaj, Bäckerstrasse Nr. 12**, ali v najbolj renomiranih lekarnah in specerijskih štacunah monarhije, tako med drugimi pri teh-le firmah: **Maribor**: J. D. Bankalarjeva vdova, A. W. König, lekar; **Gradec**: Ertl & Krepesch, D. Sigmund, M. Seiner, F. X. Seeger, trgovci, V. Grablowitz, lekar; **Celje**: F. Janesch, trg.; **Judenburg**: J. Postl, trg.; **Celovec**: Dr. P. Hauser-jevi dediči, A. Beinitz, F. Erwein, lek.; **Ljubljana**: Eggenbergerjeva vdova, Ot. Schenk, lek. P. Lassnik, M. Golob, trg.; **Ptuj**: G. Karagyena, A. E. Reithammer.

(199—5)

C. k. dvornega zdravnika za zobe
dr. J. G. Poppa

vegetabilčen prah za zobe.

Ta očisti zobe tako, da se po vsakodnevni rabi ne samo navadno tako srti zobni kamen odpravi, temveč tudi glazura zob vedno bolj bela in nežna postaja.

Cena za škatljo 63 kr. a. v.

C. k. dvornega zdravnika za zobe
dr. J. G. Poppa

anatherinova ustna voda

Najzanesljivejši pomoček, da se zdravi obratijo zobje in zobno meso, kakor tudi da se ozdravijo boleznj v ustih in zobeh, priporočajo najboljše zaloge v: **Mariboru** v Bankalarjevi lekarnici, pri g. A. W. König, lekarnica Marija pomočnica, pri g. F. Köllnig, in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v **Celji** pri Crispeju in v Banbachovi lekarnici; v **nemškem Landsbergu** pri A. L. Müllerju, lekarju; v **Gleichenbergu** pri F. pl. Feldbachu, lekarju; v **Konjicah** pri C. Fischerju, lekarju; **Leibnitz**, lekar. vdove Kretzig; **Ljutomeru** lek. F. Pessiak; **Murck** lek. L. pl. Steinberg; **Ptuj** lek. E. Reithammer; **Radgoni** lek. F. Schulz in J. Weitzinger; **Bréžah** J. Schmiderschtsch; **Rogatec** lek. Krisper; v **Kisljodi** v lekarnici; **Stainz** V. Timonschek, lek.; **Slov. Bistrici** J. Dienes, lek.; **Slov. Gradcu** J. Kaligarič; **Sl. Landsberg** Vasulik lek. **Varaždinu** A. Halter, lek. Deperis lekar v **Ipavi**.

(9—5)

brez zdravila

Na prsih in plućah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo

brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pisnu priloži.

brez zdravila

brez zdravila

(162—30) brez zdravila